

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2025-03-05
Stockholm

Mål nr
M 12515-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2024-09-06 i mål M 3419-24, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

Motpart

Vellinge kommun
235 81 Vellinge

SAKEN

Ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelser för anläggande av grusad gång och träspång på fastigheten X m.fl. i Vellinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom och fastställer Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 13 juni 2024 (dnr 6449-2023) att avslå ansökan om dispens från strandskyddsförbudet för anläggande av grusad gång samt träspång.

Dok.Id 2165105

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut att avslå ansökan om dispens från strandskyddsförbudet.

Vellinge kommun (kommunen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg.

De aktuella åtgärderna kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen har konstaterat att sökt strandskyddsdispens ligger inom ett Natura 2000-område, men inte ytterligare kommenterat detta. Domstolen har inte heller prövat ett tillstånd eller tagit ställning för att tillstånd inte skulle krävas. Mark- och miljödomstolen har därför lämnat strandskyddsdispens i strid med 4 kap. 8 § miljöbalken.

Dispens från strandskyddsbestämmelserna får vidare endast lämnas om det finns särskilda skäl och om inte syftet med strandskyddet motverkas. Möjligheten att besluta om undantag från strandskyddet ska tillämpas med stor restriktivitet. Mark- och miljödomstolen har lämnat dispens på felaktiga grunder. Det har inte funnits förutsättningar för att tillämpa det särskilda skälet enligt 7 kap. 18 c första stycket 5 miljöbalken. En förutsättning för att tillämpa bestämmelsen är att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose det angelägna allmänna intresset (prop. 2008/09:119 s. 54).

Kommunen har inte presenterat någon lokaliserings- eller alternativutredning i sin ansökan. Det har inte heller framkommit något specifikt behov av att anlägga gången

på den ansökta platsen. Behovet av tillgänglighet till strandområdet kan tillgodoses på annan plats eller på annat sätt och med mindre intrång i områdets skyddsvärden än på den ansökta platsen. Mark- och miljödomstolen har inte heller gjort någon prövning av om åtgärden är förenlig med strandskyddets syften.

Kommunen har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen med följande tillägg.

Det krävs ingen särskild lokaliserings- eller alternativutredning. Behovet av den tillgänglighetsanpassade gången har uppstått då det naturliga rörelsemönstret är från kommunens allmänna parkeringsplats och campingplatsen ner till stranden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer inledningsvis i underinstansernas bedömning att det krävs strandskyddsdispens. De dispensgrunder som aktualiseras i detta mål är 7 kap. 18 c § första stycket 1 och 5 miljöbalken.

Kommunen har som särskilt skäl för dispens i första hand fört fram att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att åtgärden som dispens söks för avser nyanläggning av en grusad gång och spång på en yta som i dag är naturmark. Platsen som sådan kan inte bedömas som ianspråktagen och dispens kan därför inte ges på denna grund.

Frågan är då om dispens kan ges på grund av att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken). Kommunen har hänvisat till att det rör sig om en gång och spång som ska öka tillgängligheten och därmed erbjuda fler personer att vistas i rekreationsområdet och nå havet. Kommunen har vidare anfört att det krävs flera vägar till havet och stranden för funktionsnedsatta samt att behovet av gången har uppstått då den utgör den naturliga vägen från kommunens allmänna parkeringsplats och campingplatsen ner till stranden.

Anläggandet av leder i syfte att öka tillgängligheten för funktionsnedsatta är ett allmänt intresse som kan ges företräde framför strandskyddskyddsintresset, förutsatt att det bedöms som angeläget i det enskilda fallet. En förutsättning är att det kan visas att en annan lokalisering är omöjlig eller i vart fall orimlig för att tillgodose behovet av tillgänglighet. (Se prop. 2008/09:119 s. 54). Om ett behov av det slag som kommunen åberopat kan konstateras, behövs således en prövning av var den ska utföras för att minimera eventuell skada på de värden som strandskyddet är ägnat att upprätthålla (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 31 mars 2016 i mål nr M 6454-15). Avvägningen mot områdets skyddsvärden kan i vissa fall innebära att det saknas förutsättningar för ett undantag trots att de angivna skälen finns (a. prop. s. 54).

Kommunen har inte presenterat någon utredning som möjliggör en bedömning av behovet av gången i förhållande till de värden som strandskyddsbestämmelserna ska upprätthålla samt till områdets särskilda naturvärden. Inte heller har kommunen visat att just den aktuella platsen skulle vara en lämplig lokalisering från ett strandskyddsperspektiv. Dispens med tillämpning av 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken kan därför inte ges.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer således att det inte finns särskilda skäl att meddela strandsskyddsdispens. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Gösta Ihrfelt, referent, och Li Brismo samt tf. hovrättsassessorn Anna Lundgren.

Föredragande har varit Sofia Gunnarsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-09-06
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3419-24

PARTER

Klagande

Vellinge kommun
235 81 Vellinge

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2024-06-13 i ärende nr 6449-2023, se bilaga 1

SAKEN

Ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelser för anläggande av grusad gång, samt träspång på fastigheten X med flera, Vellinge kommun

DOMSLUT

Med bifall till överklagandet och ändring av länsstyrelsens beslut beviljar mark- och miljödomstolen, i den del ansökan ligger inom strandskyddat område, sökt strandskyddsdispens. Marken får tas i anspråk för det avsedda ändamålet i den utsträckning grusgången och spången upptar yta på marken.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Skåne län avslog den 13 juni ansökan från Vellinge kommun om dispens från strandskyddsbestämmelser för anläggande av grusad gång samt träspång på fastigheten X m.fl., Vellinge kommun.

Vellinge kommun har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Vellinge kommun har yrkat att mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och beviljar dispens från strandskyddet för nyanläggande av gång och spång. Kommunen har anfört följande.

Falsterbo skjutfält är ett populärt rekreationsmål för turister och kommuninvånare. Vellinge kommun önskar att tillgängliggöra rekreationsområdet för fler och vill därför anlägga en tillgänglighetsanpassad gång och träspång inom området.

Särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken är att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (punkt 1) samt att området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (punkt 5). Inom området finns redan idag ett väl utbyggt nätverk av stigar, även inom det område som ansökan avser. Därav anser Vellinge kommun att dispens från strandskyddet kan beviljas enligt punkt 1 ovan. Anläggande av tillgänglighetsanpassade leder är även ett sådant allmänt intresse som kan utgöra ett särskilt skäl för dispens enligt punkt 5.

Det saknas tillgänglighetsanpassade spänger till stranden inom det aktuella området och enligt Länsstyrelsens mail och karta från den 7 maj 2024 ligger närmsta tillgänglighetsanpassade spång ca 1 000 meter västerut vid Falsterbo strandbad. Vellinge kommun delar inte Länsstyrelsens bedömning av att behovet är tillgodosett på annan plats, utan anser att eftersom det saknas tillgänglighetsanpassade spänger

inom det aktuella området är skälen för att bevilja dispens från strandskyddet uppnådda.

Vellinge kommun delar ej heller Länsstyrelsens uppfattning att anläggande av en gång och spång skulle leda till en frånvaro av störningar i resten av reservatet, vilket i sin tur skulle påverka områdets naturvärden negativt. Tvärtom anser Vellinge kommun att nyanläggandet skulle kunna öka andelen besökare till området och framförallt erbjuda ett alternativ för personer med nedsatt rörlighet att kunna vistas i området.

Länsstyrelsen i Skåne län har avstyrkt bifall till överklagandet och har anfört följande. Länsstyrelsen har i detta ärende bedömt det som möjligt att i enlighet med sökandes begäran enbart pröva den inkomna ansökan om dispens enligt strandskyddsbestämmelserna. En prövning utifrån Natura 2000 har således inte ingått i detta beslut.

På den aktuella sträckan finns mycket riktigt befintliga stigar. Dessa utgörs dock av upptrampade naturstigar, vilka varken hårdgjorts eller förstärkts. Området är inte att anse som ianspråktaget utifrån strandskyddets mening. Länsstyrelsen vidhåller sin bedömning att det saknas särskilda skäl enligt 7 kap 18 c § 1 pkt. miljöbalken.

Länsstyrelsen kan konstatera att det finns ett väl utvecklat nätverk av grusade vägar inom området, vilket även framgår av fotobilagan från Länsstyrelsens fältbesök. Större delen av området är därför redan idag tillgängligt för besökare med nedsatt rörlighet. Även stranden är tillgänglig genom att det redan finns tre tillgänglighetsanpassade spänger ner till stranden vid nästa parkering lite längre bort vid samma strand. Länsstyrelsen vidhåller därmed sin bedömning att det saknas särskilt skäl enligt 7 kap 18 c § 5 pkt. miljöbalken i detta fall.

Som framgår av länsstyrelsens beslut så strider den planerade åtgärden även mot strandskyddets syfte då ca 500 kvadratmeter naturmark med utpekat höga värden skulle tas permanent i anspråk inom strandskyddsområdet. Då platsen är belägen i

utkanten av strandområdet riskerar en kanalisering till denna del av stranden även öka störningen för djurlivet i området medan den markstörning som naturstigarna idag bidrar till, och som här ses som något positivt, i stället riskerar att minska.

Mark- och miljödomstolen har den 29 augusti 2024 haft syn på platsen för den ansökta åtgärden.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Vellinge kommun har ansökt om strandskyddsdispens för att genom grusad gång och träspång anpassa miljön så att tillgängligheten för funktionshindrade att nå stranden ska öka på den sökta platsen.

Sökt strandskyddsdispens ligger inom Natura 2000-område, det är därmed i enlighet med 7 kap. 18 a § miljöbalken, länsstyrelsen som prövar dispensansökningar.

Av 7 kap. 15 § 4 miljöbalken framgår att det i strandskyddsområde är förbjudet att vidta åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Nu sökt åtgärd innebär att det som idag är sandmark skulle bli grusad gång respektive träspång. Det är inte klarlagt att åtgärden väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter men det kan inte heller uteslutas att så är fallet. Målet ska prövas.

För att bevilja strandskyddsdispens krävs som utgångspunkt att åtgärden täcks av något av de särskilda skälen i 7 kap. 18 c § miljöbalken.

I fråga om särskilt skäl enligt 7 kap. 18 c § 5 miljöbalken (angeläget allmänt intresse) gör domstolen följande bedömning.

Att anpassa miljön för bättre tillgänglighet för funktionshindrade anges i miljöbalkens förarbeten som ett möjligt särskilt skäl (prop. 2008/09:119 s 106).

Vidare anges att i vissa situationer kan företräde ges åt ett angeläget allmänt intresse

även om strandskyddsintresset skadas, exempel på en sådan situation kan vara åtgärder för handikappanpassning (prop. 2008/09:119 s 54).

Mark- och miljödomstolen bedömer att sökt åtgärd avser bättre tillgänglighet på den sökta platsen som är belägen i rak linje från ett campingområde med parkeringsplats. Att det skulle vara möjligt att flytta den tänkta gången till annan plats innebär inte att den blir obehövlig på sökt plats. Det kan vara så att ett samhälle som ska vara inkluderande för funktionsnedsatta kräver åtgärder på flera ställen. Domstolen finner att den sökta åtgärden på den sökta platsen utgör ett angeläget allmänt intresse som, för den sökta platsen med anslutning till parkering och tillgänglighet ända fram till stranden, inte kan tillgodoses på annan plats. Strandskyddsintresset enligt 7 kap. 15 § 4 miljöbalken bör stå tillbaka för intresset av ett tillgängligt samhälle. Domstolen finner vidare att dispensansökan enligt nämnda förarbetsuttalande är en sådan åtgärd som lagstiftaren förutsett ska bedömas som ett angeläget allmän intresse.

Vad länsstyrelsen i övrigt anfört i målet medför ingen annan bedömning.

Med ändring av länsstyrelsens beslut ska den sökta strandskyddsdispensen, i den del åtgärden ligger inom strandskyddat område, medges. Sökt åtgärd framgår av kartbilagan till länsstyrelsens beslut vilket tillsammans med ansökan är tillräckligt precist för att utgöra underlag för dispensen, se domsbilaga 1.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 27 september 2024.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Catharina Ogenblad.